

การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดราชบุรี

ดร.ธีรวัรา สุตันทวิบูลย์

นัยนา แคล้วเครือ

พรสิริ สุขผ่อง

ยุพา สระโณ

ลำไย มีเสน่ห์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 3 มกราคม 2562

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 5 มกราคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 13 มีนาคม 2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดทำบัญชีสภาพปัญหา อุปสรรค และทราบข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรกรในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 100 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ประกอบด้วยค่าสถิติ ดังนี้ 1. ค่าความถี่และค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ (รายรับ – รายจ่าย) และการเข้ารับการฝึกอบรมการทำบัญชีครัวเรือน และ 2. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร

ผลการวิจัยพบว่า 1. กลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยได้รับการแนะนำจากหน่วยงานรัฐบาลและผู้นำชุมชน สาเหตุในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อต้องการทราบรายรับ – รายจ่ายของครอบครัว และส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนนั้น เพราะยังไม่เข้าใจรูปแบบ / วิธีการจัดทำบัญชี 2. กลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่พบปัญหา อุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ การอ่านหนังสือไม่ออกจึงไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ อีกทั้งยังขาดประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานภาครัฐ ไม่มีการติดตามผล จึงส่งผลต่อกลุ่มตัวแทนเกษตรกร ส่วนใหญ่ขาดการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ และ 3. ได้ทราบข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกร ดังนี้ เพื่อให้การจัดทำบัญชีครัวเรือนสัมฤทธิ์ผล ควรมีการอบรมความรู้เพิ่มเติมและฝึกฝนการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: บัญชีครัวเรือน เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกร

The Study Behavior and Factor Problems Household Accounting of Agriculturist in Ratchaburi Province

Dr.Theewara Sutanthawiboon

Naiyana Klaewkrue

Ponsiri Sookpong

Yupa Saruno

Lamyai Meesanea

*Assistant Professor, Accountancy Program, Faculty of Management Science,
Uttaradit Rajabhat University*

Received: 3 January 2019

Revised: 5 January 2019

Accepted: 13 March 2019

Abstract

The objective of the research was the study behavior and Factor problems household accounting of agriculturist in Ratchaburi province. Objective: To study the behavior of bookkeeping, conditions, problems, obstacles, and suggestions for household accounting of agriculturist groups in order to reduce agriculturist debt problems. The sample group used in this study was a group of agriculturist in Ban Pong District. Ratchaburi Province, 100 peoples. By selecting specific samples, The instrument used for collecting data for this research was a questionnaire. Analyze using software packages. Contains statistics 1. Frequency and percentage values to analyze data About general information of respondents Economic data (Income-Expenses) and training for household accounting. And 2. Mean and standard deviation of the level of problems and obstacles in the preparation of household accounts of agriculturist.

The results of the research revealed that: 1. Most of the farmers group had received training in household accounting. With advice from government agencies and community leaders Reasons for setting up a household account for household income and expenses and for the groups of agriculturist that do not make household accounts Because still do not understand the format / method of accounting. 2. Most agriculturist groups encounter problems. The obstacle in creating a household account is reading books and therefore cannot record household accounts. Also lacking experience, knowledge and understanding in household accounting. Together with officials or government agencies no follow up therefore affecting agriculturist representative groups.

Most of them lack regular household accounting records. And 3. Suggestions on how to set up household accounts for agriculturist as follows: To enable household accounting to be achieved There should be training for additional knowledge and regular household accounting practice.

Keywords: Household accounting, Sufficiency economy, Agriculturists

บทนำ

การทำบัญชีครัวเรือนถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อแนวทางสู่ความพอเพียง ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้จักประมาณตนเอง มีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบมีสติ ในการดำรงชีวิตซึ่งการวางแผนที่ดีนั้นจำเป็นจะต้องมีการบันทึกข้อมูลที่ต้องมีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายของครัวเรือน เพื่อจัดทำบัญชีครัวเรือน และนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาหาวิธีการเพิ่มรายรับและลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดี (ภัทรา, 2555) หากมีส่วนที่เหลือก็ให้เก็บออมไว้ใช้เพื่อใช้ในอนาคต ซึ่งมีหลายหน่วยงานให้การสนับสนุนและส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือน หลายชุมชนได้มีการสานต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง หลายชุมชนก็ขาดการสานต่อในการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากหลากหลายสาเหตุ (วาริพิน, 2552) และเนื่องจากคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มไม่มีรายได้ที่แน่นอน ทำให้ขาดการยับยั้งชั่งใจจากกระแสวัตถุนิยมและความฟุ้งเฟ้อ ส่งผลให้เกิดปัญหาหนี้สินตามมาในอนาคต (ภัทรา, 2552) จึงเห็นได้ว่าการทำบัญชีครัวเรือน ในเรื่องรายรับรายจ่ายก็คือวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนา 3 ชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง เพราะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปรัชญาชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมพอดีสอดคล้องถูกต้องตามกฎหมายที่มีทั้งความเป็นเอกภาพและดุลยภาพอยู่เสมอ ซึ่งการจัดทำบัญชีครัวเรือนเปรียบเสมือนการสร้างภูมิคุ้มกันของครอบครัวซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ (สุภัทธร, 2556) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัยนี้ขึ้นมาเพื่อต้องการทราบว่า พฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดราชบุรี ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อนำผลที่ได้ไปวางแผนในการพัฒนาชุมชนต่อไป (ฐิตินา, 2556)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกร
3. เพื่อทราบข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกร

การทบทวนแนวคิดทฤษฎี

1. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกรอบแนวคิดซึ่งมุ่งให้ทุกคนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ รวมถึงการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น จนเกิดความยั่งยืน คำว่า พอเพียง คือ การดำเนินชีวิตแบบทางสายกลาง โดยตั้งอยู่บนหลักสำคัญสามประการ คือ (1) ความพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี ต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง หากขาดองค์ประกอบใดก็ไม่เป็นความพอเพียงที่สมบูรณ์ (2) ความพอประมาณ คือ ความพอดี กล่าวอย่างง่าย ๆ ว่าเป็นการยืนได้โดยลำแข้งของตนเอง โดยมีการ

กระทำไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปในมิติต่างๆ เช่น การบริโภค การผลิตอยู่ในระดับสมดุล การใช้จ่าย การออมอยู่ในระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และ (3) ความมีเหตุมีผล หมายความว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอประมาณ ในมิติต่างๆ จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุมีผล ต้องเป็นการมองระยะยาว คำนึงถึงความเสี่ยง มีการพิจารณาจากเหตุปัจจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิด (รุ่งรัตน์, 2553)

2. บัญชีครัวเรือน เป็นการนำการบัญชีมาประยุกต์เพื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย รายได้และรายจ่ายที่บันทึกอาจเป็นรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคล หรือรายได้และรายจ่ายที่เป็นต้นทุนในการผลิตของธุรกิจขนาดย่อม เพื่อที่จะทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงผลกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบธุรกิจนั้น ดังนั้น การทำบัญชีครัวเรือนในเรื่องรายรับรายจ่ายก็คือวิธีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง เพราะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปรัชญาชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม พอดี สอดคล้องถูกต้องตามกฎธรรมชาติที่มีทั้งความเป็นเอกภาพและดุลยภาพอยู่เสมอ (จันทร์เพ็ญ, 2552)

3. หนี้สิน (Liabilities) เป็นภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ภาระผูกพัน หมายถึง หน้าที่ความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติตามที่ตกลงไว้ ภาระผูกพันมีผลบังคับตามกฎหมายเนื่องจากเป็นสัญญาผูกมัด เช่น จำนวนเงินคงค้างค่าสินค้าที่กิจการได้รับภาระผูกพันในปัจจุบันต้องแยกออกจากอนาคตอย่างชัดเจน การที่ฝ่ายบริหารของกิจการเพียงแต่ตัดสินใจที่จะจัดหาสินทรัพย์ไม่ถือว่าเป็นภาระผูกพัน ภาระผูกพันจะเกิดขึ้นเมื่อกิจการได้รับมอบสินทรัพย์หรือทำสัญญาที่มีอายุยกเลิกได้ (รงค์, 2559)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนิตา โชติเสถียรกุล (2551) ศึกษาสภาพปัญหา ศุภโชค แก้วทอง และสมบุรณ์ เจริญจิระตระกูล (2552) ศึกษาการประเมินผลการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในเขตตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า หลังการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีหนี้สินลดลง และมีเงินออมเพิ่มขึ้น ผู้จัดบันทึกสามารถนำข้อมูลที่จัดบันทึกมาบริหารจัดการในการควบคุมพฤติกรรมในการใช้จ่ายของตนได้

วาริณ มงคลสมัย (2552) ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงพบว่ารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชน เป็นสมุดบัญชีตามรูปแบบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้บันทึกบัญชีครัวเรือน เพราะชุมชนขาดความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือน ผลการพัฒนาแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนพบว่า ชุมชนสนใจการบันทึกบัญชีครัวเรือนตามรูปแบบสมุดบัญชีของนักวิจัยโดยการแยกค่าใช้จ่ายจำเป็น และค่าใช้จ่ายไม่จำเป็นออกจากกัน และการนำแนวพระราชดำริ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการใช้จ่ายเงิน ทำให้ชุมชนลด

ค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและมีเงินออมมากขึ้น การทำบัญชีทุกวันเพราะเราจะได้รู้การใช้จ่ายในบัญชีครัวเรือนที่ชัดเจน ทำให้รู้ว่ารายจ่ายของครอบครัวส่วนมาก มาจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็น

ภัทรา เรื่องสิทธิสัญญา (2552) พฤติกรรมการบันทึกที่รายได้รายจ่ายส่วนบุคคลของนักศึกษา และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่าไม่มีการบันทึกบัญชีรายรับรายจ่าย และพบว่าในอนาคตจะไม่มี การบันทึก แม้จะมีทัศนคติที่ดีต่อการบันทึกบัญชีก็ตาม ปัญหาจากยังขาดความรู้ในเรื่องบัญชี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ด้านบัญชีจึงเป็นผลให้ไม่มีการบันทึกบัญชี

ภัทรา เรื่องสิทธิสัญญา (2555) บัญชีครัวเรือน เรื่องใกล้ตัวที่ถูกมองข้าม บัญชีครัวเรือนเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย ประโยชน์ที่ผู้ทำบัญชีจะได้รับคือ มีรายจ่ายลดลงมีรายได้เพิ่มขึ้น มีเงินออมมากขึ้น มีหนี้สินลดลง และสุดท้ายจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน อันเป็นพื้นฐานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ยึดหลักทางสายกลาง โดยอาศัยทั้งความรู้คุณธรรม

บุษยา มั่นภักษ์ (2556) การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในองค์กร องค์การบริหารส่วนตำบลนครปฐม พบว่าผู้บริหารส่วนตำบลนครปฐมเป็นผู้ชาย ระดับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในองค์กรอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดการองค์การด้านการดำเนินงาน ด้านการวางแผน ผู้บริหารระดับปริญญาโท มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้มากกว่าผู้บริหารที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่า ประโยชน์คือสามารถประหยัดงบประมาณองค์กร เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ปัญหา และอุปสรรค คือ ประชาชนในพื้นที่ยังยึดติดประเพณีค่านิยม วัฒนธรรมบริโภคนิยม และวัฒนธรรมขององค์กร ข้อเสนอแนะ ควรปลูกฝังให้ผู้บริหารเห็นคุณค่าและความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

Bogan, Vick L. (2013). Household investment decisions and offspring gender: parental accounting. พบว่า พฤติกรรมที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจในการถือหุ้นของครัวเรือน พบว่า ลูกหลานมีผลกระทบต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ปกครอง ลูกหลานในครัวเรือนมีอิทธิพลต่อตลาดหุ้นและพบว่า มีเพียงลูกหลานของเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญสามารถเพิ่มโอกาสในการถือครองหุ้นอย่างมากในระดับครัวเรือนและการถือครองหุ้นจะมีผลมากในระดับความมั่งคั่งของครัวเรือน

Carnegie, Garry and Walker, Stephen. (2017). Household accounting in Australia. ผลการวิจัยพบว่า บัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือสำหรับการควบคุมการบริโภคเพศหญิงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาของวิกฤตและการบัญชีในบ้านของออสเตรเลียเน้นในการทำธุรกรรมตามปกติเมื่อเทียบกับการจัดทำงบประมาณและการเงินบัญชีครัวเรือนในประเทศออสเตรเลียได้ดำเนินการบันทึกโดยผู้หญิงและผู้ชาย จากการตรวจสอบพบว่าในปัจจุบันยังคงมีการบันทึกบัญชีภายในครัวเรือน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมพฤติกรรมสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรกรในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 100 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ทั้งนี้ ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ (รายรับ-รายจ่าย) และการเข้ารับการฝึกอบรมการทำบัญชีครัวเรือน ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ทั้งนี้ ขอบเขตพื้นที่การวิจัยครั้งนี้กำหนดพื้นที่การศึกษาเฉพาะพื้นที่ชุมชนบ้านดอนไม้ลาย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1. จัดประชุมชี้แจงถึงขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับทีมเพื่อเตรียมพร้อม และ 2. นำแบบสอบถามลงพื้นที่ในชุมชนกลุ่มเกษตรกรในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 100 คน และได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้ง 10 โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (นิรมล, 2552) ประกอบด้วย ค่าสถิติ ดังนี้ 1. ค่าความถี่และค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ (รายรับ-รายจ่าย) และการเข้ารับการฝึกอบรมการทำบัญชีครัวเรือน 2. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร

ผลการศึกษา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกร อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยสามารถเก็บรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 100 ชุด ได้แบบสอบถามกลับคืนมา คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพสถานภาพ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	(จำนวน 100 คน)	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	46	46.00
หญิง	54	54.00
อายุ		
ต่ำกว่า 18 ปี	5	5.00
18-25 ปี	20	20.00
26-35 ปี	19	19.00
36-45 ปี	18	18.00
46-55 ปี	23	23.00
55 ปีขึ้นไป	15	15.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	1	1.00
ประถมศึกษา	37	37.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	36	36.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	18	18.00
อนุปริญญา/ปวส.	4	4.00
อื่นๆ (ระบุ) กำลังศึกษา	4	4.00
สถานภาพ		
โสด	15	15.00
สมรส	69	69.00
หม้าย	5	5.00
หย่าร้าง	11	11.00
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1-3 คน	22	22.00
4-6 คน	65	65.00
7 คนขึ้นไป	13	13.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 54.00 และ 46.00 ตามลำดับ มีอายุ 46 – 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.00 รองลงมาคืออายุระหว่าง 18 – 25 ปี คิดเป็น ร้อยละ 20.00 การศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 37.00 รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 36.00 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.00 รองลงมารายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.00 รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.00 รองลงมาจ่ายต่อครัวเรือน/เดือน 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.00 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจ (รายรับ – รายจ่าย) ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน ภาระหนี้สินรวม และแหล่งที่มาของหนี้สิน ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลด้านเศรษฐกิจ (รายรับ – รายจ่าย)

ข้อมูลเศรษฐกิจ	(จำนวน 100 คน)	
	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	19	19.00
5,000 -10,000 บาท	54	54.00
10,001-15,000 บาท	20	20.00
15,001-20,000 บาท	7	7.00
รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	18	18.00
5,000 -10,000 บาท	43	43.00
10,001-15,000 บาท	30	30.00
15,001-20,000 บาท	6	6.00
มากกว่า 20,000 บาท	3	3.00
ภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน		
ไม่มีหนี้สิน	5	5.00
ต่ำกว่า 10,000 บาท	12	12.00
10,001-50,000 บาท	23	23.00
50,001-100,000 บาท	31	31.00
มากกว่า 100,000 บาท	29	29.00
แหล่งที่มาของหนี้สิน		
สินค้าอุปโภคบริโภค	21	21.00
เครื่องใช้ไฟฟ้า	12	12.00
ยานพาหนะ	20	20.00
สินค้าทางการเกษตร	40	40.00
ที่ดิน/บ้าน	4	4.00
อื่น ๆ	3	3.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.00 มีภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน 50,001 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.00 และมีแหล่งที่มาของหนี้สินจากการซื้อสินค้าทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 40.00 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรมการทำบัญชีครัวเรือนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน สาเหตุการจัดทำ/ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือน ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรมการทำบัญชีครัวเรือน

ข้อมูลการฝึกอบรมบัญชีครัวเรือน	(จำนวน 100 คน)	
	จำนวน	ร้อยละ
ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนหรือไม่		
ไม่เคย	21	21.00
เคย	79	79.00
สาเหตุการจัดทำบัญชีครัวเรือน		
เพื่อต้องการทราบรายรับ – รายจ่ายของครอบครัว	39	39.00
เพื่อต้องการให้ครอบครัวมีฐานะดีขึ้น	18	18.00
เพื่อต้องการยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง	14	14.00
สาเหตุการไม่จัดทำบัญชีครัวเรือน		
เสียเวลาในการจัดทำ	8	8.00
ไม่เข้าใจรูปแบบ / วิธีการจัดทำบัญชี	12	12.00
ไม่มีประโยชน์ / ไม่จำเป็น	9	9.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกษตรกรส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรมการทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 79.00 และไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมการทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 21.00 โดยสาเหตุหลักในการจัดทำบัญชี เพื่อต้องการทราบรายรับ – รายจ่ายของครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 39.00 เพื่อต้องการให้ครอบครัวมีฐานะดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 18.00 และเพื่อต้องการยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง คิดเป็นร้อยละ 14.00 ตามลำดับ ส่วนสาเหตุการไม่จัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากไม่เข้าใจรูปแบบ / วิธีการจัดทำบัญชี คิดเป็นร้อยละ 12.00 ไม่มีประโยชน์ / ไม่จำเป็น คิดเป็นร้อยละ 9.00 และเสียเวลาในการจัดทำ คิดเป็นร้อยละ 8.00 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร โดยแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	วิเคราะห์ข้อมูล		
	Mean	S.D	ระดับ
1. อ่านหนังสือไม่ออกจึงทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้	4.58	.589	มากที่สุด
2. ขาดประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	4.56	.519	มากที่สุด
3. ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	4.55	.539	มากที่สุด
4. ขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	4.52	.627	มากที่สุด
5. ขาดการติดตามผลการบันทึกบัญชีครัวเรือน	4.52	.745	มากที่สุด
6. การทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและทำให้เสียเวลา	4.14	.682	มาก
7. ขาดการช่วยเหลือ แนะนำ ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	4.31	.581	มาก
8. มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้	4.36	.612	มาก
9. เกิดความเบื่อหน่าย ซ้ำซาก	4.46	.626	มาก
10. ไม่สามารถจดจำรายการ รายรับ-รายจ่าย ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้	4.47	.540	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.58 ในปัจจัยด้านการอ่านหนังสือไม่ออกจึงทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ในปัจจัยด้านขาดประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.14 เพราะมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการศึกษากฎเกณฑ์การจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกร สามารถผลการวิจัยได้ดังนี้ กลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยได้รับการแนะนำจากหน่วยงานรัฐบาลและผู้นำชุมชนสาเหตุในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อต้องการทราบรายรับ – รายจ่ายของครอบครัว และส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนนั้น เพราะยังไม่เข้าใจรูปแบบ / วิธีการจัดทำบัญชี

2. จากการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกร สามารถผลการวิจัยได้ดังนี้ กลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่พบปัญหา อุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ การอ่านหนังสือไม่ออกจึงไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ อีกทั้งยังขาดประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานภาครัฐ ไม่มีการติดตามผล จึงส่งผลต่อกลุ่มตัวแทนเกษตรกร ส่วนใหญ่ขาดการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ

3. จากการศึกษาได้ทราบข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกร ดังนี้ เพื่อให้การจัดทำบัญชีครัวเรือนสัมฤทธิ์ผล ควรมีการอบรมความรู้เพิ่มเติมและฝึกฝนการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สามารถสรุปได้ดังนี้ ให้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล สถาบันการศึกษา ควรเข้าไปจัดทำ แผนการอบรมและสร้างอาสาสมัครในชุมชนเพื่อให้คำแนะนำ ติดตามดูแลควบคุม และการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน อีกทั้งให้ผู้นำชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจ และเสริมสร้างองค์ความรู้ในเรื่องบัญชีครัวเรือนและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประชาชนในชุมชน

3.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ สามารถสรุปได้ดังนี้ การจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้ประชาชนรับรู้รายรับ รายจ่ายของครัวเรือนและสามารถวางแผนทางการเงินให้กับครอบครัวของตนเองได้ตามหลักแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่ประชาชนมักจะไม่เข้าใจ ถึงแม้จะเคยได้ยินอยู่บ่อยครั้งแต่กลับไม่ค่อยได้ปฏิบัติ ดังนั้นคนไทยทุกคนควรทำ ความเข้าใจอย่างจริงจังและนำมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างรอบคอบ ระวังระมัดระวัง มั่นคงและยั่งยืน

3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบทางการบัญชีครัวเรือนให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของประชาชน และมีการทำวิจัยเพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานของรัฐ ผู้นำชุมชนและประชาชน ในการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- Bangan, Vicki L. (2013). **Household investment decision and offspring gender: parental accounting**. Applied Economics. Nov2013, Vol.45 Issue1.
- Carnegie, Garry and Walker, Stephen. (2017). **Household accounting in Australia**. Accounting, Auditing & Accountability Journal. 2007, Vol.20 Issue1.

- Jitsopin Merakate. (2010). Relationship between leisure time allocation under the sufficiency economy philosophy and family function: A case study of selected adolescent groups. Kasetsart University.
- ชนิตา โชติเสถียรกุล. (2551). การศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ปกครองนักศึกษา สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาควิชาฯ เชียงใหม่.
- จิตติมา วัฒนจิง. (2556). รายงานวิจัยเรื่องการบรรเทาความยากจนของเกษตรกรโดยใช้หลักของเศรษฐกิจพอเพียง
- นิรมล กิตติกุล. (2552). วิจัยทางธุรกิจ. นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์เวิร์ก.
- บุษยา มั่นฤกษ์. (2556). การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. (2550). เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร. กรุงเทพมหานคร : วนิดาการพิมพ์
- ภัทรา เรืองสินัญญา. (2555). บัญชีครัวเรือน เรื่องใกล้ตัวที่ถูกลืม. วารสารวิทยาการจัดการและ สารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 7 (เล่มที่ 1 เดือนตุลาคม 2554 – เดือนมีนาคม 2555). หน้า 20-28.
- รงค์ ประพันธ์พงศ์. (2559). เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่. กรุงเทพมหานคร : เอลโล่การพิมพ์.
- รุ่งรัตน์ วงษ์จุ. (2553). พอเพียงและยั่งยืนด้วยทฤษฎีใหม่. วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพิ่มพูน คุณภาพชีวิตด้วยเศรษฐกิจพอเพียง, ปีที่ 8 ฉบับที่ 2, หน้า 42.
- วาริพิน มงคลสมัย. (2552). การจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน.
- ศิริประภา ศรีวิโรจน์. (2553). การศึกษาสภาพปัญหาและการติดตามประเมินผลโครงการจัดทำบัญชี ครัวเรือน. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- ศุภโชค แก้วทอง และสมบุญ เจริญจิระตระกูล. (2552). การประเมินผลการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน เพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในเขตตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุภัทรธร ทวีจันทร์. (2556). การบูรณาการบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.